

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

A lapunk minden részét illető czikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoknál, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 ft.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajkért kapják.

Megnyitó,

melyet az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat 1892. jul.
5-én tartott közgyűlésén elmondott

Veszely Károly.

Tisztelt Közgyűlés!

Jelen korunk, valamint mindenben, úgy az irodalmi téren is szeretgyorsan cselekedni és mindenek fölött kurtán végezni. Nem teremt annyit, amennyit elődjei teremtettek, vagy igen csekély számban teremt azon hosszú műveket, melyek szerzőiknek egész életét vették igénybe. Nem győzzük várni a dicsőség élvezetét, és azt tapasztalhatni, hogy írónk vagy azért, mert szerfelett nehezen vélik megszerezhetni a halál utáni hírnevet, vagy azért mert félnék, hogy nevetségessé válnak, ha azt reményleni merik, keveset vagy semmit sem gondolnak az utókorral. A demokratikus áramlatnál fogva, mely az emberi társadalmat magával ragadta, csak kortársaiknak akarnak élni. S aztán van egy nagy halmaz könyvünk, melyek nem kerülnek sokba, van számtalan monográphiánk, vannak vaskos kötetű gyűjteményeink; könyvtáraink is tömve vannak szépen osztályozott, lajstromozott és számozott oly munkákkal, melyeket a tudomány bármely ágában felhasználhatunk. Miért kárhozzátuók tehát magunkat arra, hogy egész életünkön át homályban maradjunk, hogy nélkülözésekkel küzdjünk oly ivnagyságu könyvek alkotása miatt, melyeket csak halálunk után fognak olvasni? Hiszen oly könnyű és kellemes oly munkácskákat összeböngészni, melyek hamar és jó áron kelnek el; könnyű és kellemes egy ítéssel dicsőséget is, bőséges jövedelmet is és talán még egy szék is a magyar tudós akadémiában elnyerni! A nagy művek, miket századunk teremt, nagy részt többé kevésbé ily alkalmosságokkal, ily ismereti készlettel és ily lelkiismerettel készült újra-kiadások.

Napjainkban nagy zajt ütnek a tudományok haladásával. Pedig sokan épen azok közül, kik leginkább kevélykednek azzal, mit szomszédjuk feltalált, kevesebbet tudnak, mint azon szegény barátok a tizenegyedik és tizenkettedik századból, kik sem Gálvánit, sem Lavoisier-t, sem Kopernikust nem ismerték, kik noha sem a nyelvezetre, sem az irány ékesebb formáira nézve nem vetélkedhetnek korunk íróival, a magasztos és üdvös gondolatokban, a helyes okoskodásban jártasabbak voltak, mint sokan finnyás tollhőseink közül, és bevégezettebbtudományyal bírtak, mint divatos szerzőink nagyobb része.

Az, mit mindenek fölött ama régi írókban észlelhetni, az, hog hivatásuk öntudatával bírtak. Ők jól ismerték a könyvnek hatalmát, azért csak nagy munkák írásával foglalkoztak. A sajtó és papirgyártás terén folytonosan szaporodó újítások és tökéletesbítések, a gőz és gépek alkalmazása a nyomtatásnál, lassankint a másolások uralmát idézték elő; az az idő már régen elmúlt és nem is tér többé vissza, a mikor — általában véve — nem kenyérkeresetből csinálták a könyveket, nem az önző vásári verseny folytán gomba módjára keletkezett telhetetlen napi lapok hasábjainak megtöltésére, hanem azért irtak, hogy maguk és mások javára derekas művet végezhén, a teljesített kötelesség jó illatát, az ügyes író dicsőségét és a becsületes ember emlékét hagyják át az utókorra.

De vajjon nem magunk alatt fürészelem-e el a fát, midőn ily módon kelek ki századunk irodalmi tevékenysége ellen? Azzal kecsegtetem magam, miszerint sikerülni fog kimutatnom, hogy nem. Dicsőségesen uralkodó szent atyánk, XIII. LEO pápa, kinek bölcsesége az egész föld kerékségét beragyogja, azt a tanácsot adta hiveinek, hogy az Isten, az egyház és szent hitünk, tehát a valódi civilizáció, szabadság és haladás ellenségei ellen az általuk használt harez-

modorban szálljunk sikra, nehogy úgy járjunk, mint egykor a nehéz mozdulatu németek a rájuk csapó pogány magyarokkal jártak, kiknek fürge lovaikon villámsebességgel intézett támadását, a folytonos körülrajzásuk alatt is a kengyelvasban félig felállva kiröpített, de biztosan találó nyilait sziklaként meredező, a régi rómaiak klasszikusaiból a szerzetesek útján megtanult és nem rúknál ezek által vezényelt hármás csatarendjükkel visszaverhetni vélték.

Manap, ha a társadalmi téren hatni akarunk embertársainkra, hiába közeledünk nagy vastag pandektákkal feléjük, kik a fantáziát kápráztató regények olvasása alatt nagy gyönyörrelvezettel egy képzelt eldorádóban kalandozni szoktak; kik az emberi természet azon gyarlóságánál fogva, mely mindig hajlandóbb a rosszat, mint a jót elhinni és az első értesülésnek benyomását még a társadalom értelmesebb rétegeiben is ritkán képes legyőzni, csaknem kárörvendő érzülettel olvassák az egyház és szolgálk ellen élces alakban intézett támadásokat, hogy ne is említsem a pornographiának az önző nyereszkedés és erkölcsi romlottság révén növekedő terjedését. Ezeknél csak úgy remélhetjük a kihallgattatást, ha nekik a könnyebb, tetszetős és a Horác „miscuit utile dulci“-féle ajánlat szerint általuk már megkedvelt irányban szerkesztett művekkkel kedveskedünk és sz Pál eljárását követjük, ki a hitben ingadozó korinthusiaknak „tejet adott inniok, nem eledelt“, (1. Kor. 3. 2.) és ki szükségesnek mondá, hogy a megtért ugyan, de megint olyanokká lett zsidókat, „kiknek még tej szükséges, nem kemény eledel, Isten beszédeinek elemeire oktassa.“ (Zsid 5, 12.)

Igy jártak el németországi hitfeleink közt Bollanden, Iansen és jeles társaik az irodalom terén, míg áldozáraik az így elkészített lelkeket Isten beszédeinek keményebb eledelével táplálták. És minő dicső eredménnyel! Tanuskodik róla a centrum-párt alakulása, mely az ádáz kulturka f beszüntetését kieszközölte, a hatalmas birodalom kormányzására döntő befolyást vivott ki magának és hazájának a foradalmi, rendbontó és felforgató elemek ellen nagyraabesült, elismert támasza lett.

Ezen kívánatos, mert egyházunk és magyar hazánkra nézve üdvös eredmények gyenge erőnkhez mért kivívására való törekvés volt némileg idáig is irodalmi társulatunknak egyik kitűzött célja. S ha még távol állunk is e céltól — csak egy kis, igénytelen részét képezvén a magyar kath. egyháznak — a jó szándéknak azt megközelíteni több örvendetes jelét már láthatni. Így :

Lapunk t. fő- és társszerkesztőinek dicséretre méltó szorgalma és sikeres vezénylete, működő tagtársaink folyton növekedő tevékenysége, kik hol terjedelmesebb művekben, mint például dr. Lukács Antal, hol komolyabb tartalmu értekezésekben, mint például Avédik- Lukács, dr. Czirbusz Géza, Kovács Gyárfás, Kovács János és Tözsér László keményebb eledelt nyujtanak olvasóinknak, hol kötetlen irályu szépirodalmi termékekben, mint például Emberi Árpád, Kasleder Ferenc és Prokupek Sámuel, hol a költészet Muzsájától ihletve az áhitat és honszerelm szárnyain az eszményi világ magasabb régióba emelik lelkünket, mint például Bálinth Gyula, Csiszér János, Fejér Gerő, Fülöp Árpád, Imets F. Jákó, Pál Antal és Révai Károly, és kis lapunk többi kedves levelezői, kikhez már a tanítónók közül is néhányan író-társakul sorakoznak, mind a jelzett irány követői közé számítandók, el nem feledve a rövid idő alatt társulatunk egyik kedvenczétévé lett Forster Jánost, ki egyenesen Bollanden és több jeles társainak nyomdokába lépve „Antonia“ és „Klodvig“*) czimű munkák kiadásával, népszerű apologiájának megírásával egészen a szükségesnek jelzett működésnek szellemében törekszik szép tehetségeit érvényesíteni.

Mind ezek azon reményt keltik fel bennem, hogy Isten után nagylelkű fővédnökünk, nagyméltóságú főpásztorunk kegyességének szárnyai alatt és maceenasi bőkezűséggel nyujtott segélyezése mellett, tisztelt pártolóink, főleg Darvas János és dr. Tódor József, kik közül az első szerény falusi jövedelméből tetemes segélylyel járult társulatunk alapjának gyarapításához, a második a kellő biztosíték kieszközlése által a lapunk feje felett függött dämokleszi kardot eltávolítani szives volt; továbbá működő és előfizető tagtársaink közreműködésével a jelölt uton még sikeresebben fogunk haladhatni. E reményben a gyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

Az 1867-ki kiegyezés és koronázás fontossága.

(Vége.)

Elkezdődtek az alkudozások egyrészt Magyarországról és Ausztria közt, melyek 1866 nyarán az osztrák-poros háboru kitörése alkalmával az országgyűléssel együtt fel lettek függesztve. A bécsi kormány magatartása még most is mindig azt mutatta, hogy a háboru szerencsés befejezésének esetén, nem igen volna

*) Antonia, vagyis a lyoni vértanuk. Elbeszélés. Ara 45 kr. vagy 2 intentio. Klodvig, vagy is a kath. egyház győzelmé Arius szellemén. Ara 75 kr. Kaphatók Pozsonyban a t. Ferencziek zárdájában.

hajlandó teljesíteni a magyarok követeléseit. De a bécsiek szerencsétlenségére a háboru Ausztria kudarczával végződött, és most már az uralkodó mellett miniszterei is mind jobban meggyőződtek arról, hogy a birodalom hatalmának érdekében minél előbb ki kell elégíteni a magyar nemzet jogos és igazságos követeléseit s így most annál könnyebben ment az egyezkedés.

Még az országgyűlés felfüggesztése előtt küldött ki a magyar képviselő ház 67 tagu bizottságot, hogy a közös ügyekről javaslatot készítsen. E bizottság 15 tagu albizottságának, melyben Deák Ferencz vitte a főszerepet, javaslata már készen volt, midőn a háboru miatt 1866 jun. 26 án elnapolt országgyűlést nov. 17-dikére újból összehívta ő felsége. A javaslat az alkudozás alapjául a legfelsőbb helyen elfogadtatván, alapja lön a végleges kiegyezésnek.

Ferencz József már jul. 18-án fogadta Deák Ferenczet, ki most sem kívánt többet nemzete részére, mint a königrácz-i vereség előtt, a mely mérséklet annyira megnyerte a felséget, hogy azonnal Deák Ferenczet szölitotta fel miniszterium alakítására, de ez agg korával mentegetőldve Andrássy Gyulát ajánlotta. Ezen ajánlat folytán a király 1867 febr. 17-én kelt nemes hangu leiratában elismervén az ország alkotmányának jogfolytonosságát. Andrássy Gyula elnöklete alatt kinevezte a felelős magyar miniszteriumot, mely febr. 28-án megjelenvén a képviselőházban, az ország kormányát tetteg átvette.

A miniszterek egészen Deák pártjából kerültek ki,¹⁾ kik a jogfolytonosság elvét keresztül vitték, és a kiegyezés nagy művét azon nehézségek ellenében, melyeket jobbról és balról támasztottak ellene, készek és képesek voltak keresztül vinni, törvénybe iktatni és megvédeni. Nehéz feladat volt ez! Mert a kiegyezésben mindegyik (Ausztria, Magyarország, a felség) félnek erősen meg kellett hányni vetni, miről mond le, mit nyer ennek fejében; mivel arról volt szó, hogy biztos és állandó alapokra fektessék a viszonyt nemcsak az uralkodóval és dinastiával, hanem az örökös tartományokkal is.

Maga a kiegyezés, mely az 1867 XII-ik törvényezikben foglaltatik, május 29-én fogadtatott el 89 szó ellenében 209 szóval. Alig történt néhány változás az albizottság többsége által megállapított szövegben, mely szöveg nem más, mint az uralkodó közösségéből és a „Pragmatica Sanctioból“ folyó közös viszonyoknak és tárgyalási módjuknak szabatos meghatározása. Magyarország e törvényt nemcsak királyával hozza, hanem vele mint császárral megállapodik az örökös tartományokkal való kapcsolat főbb vonásai felől. A közös érdekű viszonyok megállapítására a „Pragmatica Sanctio“ szolgál alapul, mely szerint a közös uralkodó alatt álló országok elválaszthatlanul együtt birandók, de Magyarország közjogi és belső kormányzati önállósága sértetlenül fennmarad. Az új törvény szerint egyrésztől Magyarország melléktartományaival együtt, másrésztől a német-cseh örökös tartományok, külön alkotmánynyal, külön képviselői országgyűléssel, külön felelős miniszteriummal bírnak, melyeknek egyike a másiktól függetlenül intézi az illető országok belügyeit. Az egész birodalmat illető közös, had- pénz és külügyet a delegatio in-

tézi, melyet évenként az uralkodó hív össze, s melybe a bécsi és budapesti országgyűlés 60—60 tagot küld a maga kebeléből. A delegatio egyik évben Bpsten, másik évben Bécsben tanácskozik; külön a magyar és külön az osztrák delegátusok. Ezeknek felelősek a közügyi miniszterek. A delegációban Magyarország befolyása egyenlő az örökös tartományokkal, bár a közös terheknek csak harmadrészt viseli.¹⁾

Láthatjuk ezekből, mennyire igyekezett az új miniszterium a felmerült, néha százados mulasztásokon segíteni! Mind e mellett a törvények elég hézagosak voltak és a szabadalvli haladás barátait nem elégítették ki, valamint ma se elégítik ki. Pedig soha országgyűlés, soha miniszterium ily eredményt felmutatni nem tudott, úgy hogy a kivivott eredmény lelkesedéssel főithette el még a kételkedők szívét is, mert az állam a kiegyezésben újjá alakult, vagy legalább újjá alakulásának szilárd és biztos alapja tétetett le, a nélkül, hogy a társadalom alkotó elemeiben gyökeres változás állott volna be.

Most minden alkotmányos akadály elhárítása után a koronázás ünnepeére készült az egész nemzet, mely 1867 jun. 8-án ment végbe. Háromszáznegyven éve, hogy a nemzet és uralkodócsalád közt kisebb nagyobb viszályok állottak fenn, és eset a Habsburgok alatt eddig még nem volt, hogy az uralkodó esküjét az ország szívében Budapesten tette volna le. Lehet-e ennél fogva csodálni, ha a nemzet öregje, apraja, midőn Ferencz József és felesége Erzsébet junius 8-án a budai szentegyházban Szt. István koronájával megkoronáztatták, midőn a királyi pár fénytől ragyogó lovagok, főpapok, banderiumok, idegenek és átláthatlan tömeg kíséretében Budáról Pestre vonult át, midőn itt a király magyarul az esküt elmondta, midőn a megyék földjéből összehordott királydombon a szokásos kardvágást a világ négy tája felé megtette, mondom, lehet-e csodálni, hogy a nemzet országszerte oly viharos örömszajra riadt fel, minőt régen nem hallott a magyar fül!

E koronázás, melyet az új törvények szentesítése nyomban követett, véget vetett a nemzet és dynastia, másrészt a magyarok és bécsi miniszterium között levő százados elkcsereedett harcoknak, melyekből a magyarra annyí szenvedés, a birodalomra pedig szerencsétlenség származott. A koronázás és a kiegyezés szentesítése által a felség örök emléket emelt magának a nemzet szívében, mert zálogát adta annak, hogy ezentúl jobb idők derülnek a magyar nemzetre, hogy a legnagyobb magyarként: Magyarország nem volt, hanem lesz! A koronázás által háboru, forradalom, zsarnokság és gyűlölség békekötéssel véget értek, a király és nemzet, az ősi alkotmány és az 1848-ki törvények szerint örökös frigré léptek egymással, ennek következtében Magyarország mint állam helyreállított. S végül nemzetközi szerződésre léptünk Ausztriával a „Pragmatica Sanctioból“ folyó közös ügyeknek egyetértő rendes elintézése végett. Kik az akkori ünnepet látták, mely e században a legfontosabb status actus volt országunkban, emlékezni fognak, mily mélyre ható ünnepe volt az népünknek. A börtönök megnyitlak, a számkivetettek hazatértek, a szabadságharc sebesültjei királyi ajándékot kaptak, a királyi trónjára ült, a magyar nemzet előtte meghódolt

1) Br. Wenckheim Béla bel, Br. Eötvös József közoktatás, Horváth Boldizsár igazság, Lónyai Menyhért pénz, Gorove István kereskedelem, Gr. Mikó Imre közlekedésügyi, Gr. Festetics György mint a fejedelem oldala melletti miniszter.

1) Megtörtént még az 1848-iki törvények módosítása, így a nádori méltóság betöltése arra az időre halasztatott, melyben ezen méltóság megegyeztethető lesz a felelős kormányannal.

Ferencz József alkotmányosságot, a magyar nemzet hűségét fogadott, s mindkettőt fogadalmát hiven megtartotta.

Ezen a nagy napon voltak, kik kételkedtek, hogy a koronázásnak várt üdvös eredményei meglesznek; voltak, kik a parlamentarismus behozatalát, s a 48-diki törvények helyreállítását Magyarországon bevezetésnek vélték a forradalomhoz; voltak, kik a király szavát nem tekintették elég garantianak arra nézve, hogy a hagyományos osztrák udvari politika támaszkodva a hadseregre és a centralisticus Ausztriára, nem fogja-e ismét megtámadni Magyarországot, hogy elvegye tőlünk a szabadságot és bekebelezze hazánkat az egyesített osztrák birodalomba. A kételkedők 25 év óta megtértek, mert immár bizonyos, hogy alkotmányosabb fejedelme Magyarországnak 300 esztendő óta nem volt, mint koronázása óta I. Ferencz József! A mi pedig Magyarország politikai magatartását illeti, az kezdettől végig korrekt volt az elvárt kötelezettségek megtartásában. Forradalomra itt nem gondoltak azok sem többé, kik a kiegyezést Ausztriával rosszalották, ők is csak békés uton és törvényesen igyekeztek rajta változtatni. A monarchia e koronázás óta és a Deák kiegyezés által vált ismét szilárdá és tekintélyes nagy hatalommá; a Habsburg dinastia azóta nyerte vissza befolyását földrésztünk eseményeire, s a széthulló monarchia, melyet veszendőnek tartottak, ismét megszilárdult a magyarok királyhűsége és a „Pragmatico Sanctio“ összetartó elveinek újra proklamálása által. Hazánknak önrendelkezési s önkormányzati joga visszaszerezetvén, nemzetünk évszázadok mulasztásainak pótlásához fogott, s királyunk Ferencz József, felséges nejevel és családjával a nép szeretetétől környezve békességben uralkodott egy negyed századon át a nélkül, hogy Magyarországon a forradalmi pártoknak csak nyomai léteznének, mint a többi monarchiákban, hol mindenütt trónok felforgatására törekednek az elégedetlen emberek.

Igaz, hogy mind e mellett minden embernek lehetnek közjogi aspirációi, a mint ezt az országház különböző pártjainak törekvései ma is mutatják, a mely törekvésekhez mérve csekélyeknek mondhatja az 1867-iki kiegyezésben elért eredményt, és kívánhat másikat, törekedhetik többre. De nem létezik józan eszű ember, a ki a nemzet óriási haladását a kiegyezés és koronázás óta ne látná, látni kénytelen ne volna! A ki visszaemlékszik a hatvanas évek Magyarországra és hozzá hasonlítja a ma, a mostani fővárost a régihez, közlekedésünk állapotát az akkorihoz, pl. vasúti hálózatunkat, melynek kilenczven századrésze az utóbbi 25 év munkája, és a fővárost a többi összes magyar városokkal összekötő; ki összehasonlítja közművelődésünk helyzetét és intézményeit ma és 30 év előtt, a földnek és ingatlanoknak mai értékét, művészetünk és irodalmunk befolyását és hatalmát, a mai közzel 9 millió magyart a 40 év előtti 5 millióval (az ötvenes években az osztrák népszámlálás $4\frac{1}{2}$ millióra teszi), az kénytelen a Gondviselés előtt leborulni és áldani ő felségét, valamint azon férfiakat, a kik ama nagy és fontos napokban a nemzetet vezették, és mérsékletök bölcsesége, az igazságnak és méltányosságnak szeretete és hazafiságunknak önzetlensége által a nemzetet ama napok válságából kisegítették!

És ezen igazságnak értékét és becsét az az ellenvetés se döntheti meg, hogy Ferencz József és Ausztria csak a külső viszonyok nyomása által kénytelenit mentek bele a kiegyezésbe. Mert ha igaz volna is ez, noha ő felségéről el kell is-

merünk, hogy már előbb néhány év óta hajlandó volt a kényuralommal felhagyni és az alkotmányosság útjára térni; de tegyük fel, hogy mégis igaz az előbbi állítás és vád, még akkor is dicséret hálával kell megemlékeznünk apostoli királyunk bölcs elhatározásáról, a ki valódi politikai lángésznek adja jelét akkor, midőn a külső politikai és a nemzetközi viszonyok nyomását belátja, birodalma belső okait latba veti, népei óhajára hallgat, az adott körülmények között azt cselekszi, a mi a legjobb! Ezt kétségbe senki sem vonhatja! Mert nemde volt Ausztria és az osztrák uralkodók mint magyar királyok többször oly szorongatott viszonyok között mint Ferencz József 1866-ban a kőnigraúti vereség után? És tették-e azt, amit jelenlegi uralkodónk?

Elmondhatjuk, hogy újra élünk és élvén, mindenhez ismét jognak és reményünk van! Igaz, hogy a közös ügyek miatt néha néha kis félreértés, surlódás fordul elő Budapest és Bécs között, sőt talán egyszer másszor a rövidebbet is huzzuk ezen a téren! De az is igaz, hogy e tekintetben az eredmény előnyös vagy hátrányos volta, jó részt azon férfiak politikai ügyességétől függ, kik hivatva vannak a nemzet érdekét képviselni.

Ime a boldog emléktű Baross miniszterünk meg tudta védeni kereskedelmi érdekeinket az osztrák túlkapások ellen, sőt talán éppen ezek rovására és kárával!

Ugyanezt érhetjük a többi téren is, csak munka, szorgalom, szilárd nemzeti érzület, kitartás és hazaszeretet kell hozzá!

Azért mindenki, minden fenntartás nélkül üdvözölheti e történeti fordulat emléknapiját, melyen a nemzet és király, kik ama nehéz napokban kezét fogtak, nem esalatkoztak egymásban! Mert mint az imént említém, ha hű volt ezóta a nemzet, viszont egy szívvel, egy lélekkel vallhatja mindenki, hogy I. Ferencz József a legalkotmányosabb király, a mióta Szt. István koránáját a fején viseli! Ezért most boruljunk le az egek Királya előtt, s kérjük őt buzgó szívvel, hogy földi királyunkat, Ferencz Józsefet jólétben és egészségben, szeretett magyar hazánk és népünk javára, boldogítására sokáig éltesse! Éljen I. Ferencz József Magyarország apostoli koronás királya!!

Plébániai Emlékkönyvek (Historia Domus.)*

(Erdinger Antal, szt. pótlényi kanonoktól. Linzer Quartalschrift 1892 I. 16.)
(Vége.)

Ha ezen utasításokat meg fogja valaki tartani, plébániai emlékkönyve méltán fog igényt tartani rá, hogy teljesnek mondassék, és valóban a helyi történet bő kútfejévé fog válni.

II. Lássuk azonban még röviden azt is, minek nem szabad a plébániai emlékkönyvben előfordulni?

I. Maradjon el mindaz, mire az üdicséret szennye tapadhat. Ezen kifejezés helyett: „Ezt meg azt tettem; így meg úgy intézkedtem,“ mondjuk inkább: „Az vagy az adta elő magát, ez látszott jónak, ily intézkedés történt.“ Ez által az ember kikerül az, hogy az utód megjegyzéseket tegyen

* L. lapunk 24-ik sz.

reá. Arra törekedni, hogy dicséretreméltók legyünk, nem rossz: a dicséretet azonban más hadd mondja el rólunk. „Modestia vestra nota sit omnibus hominibus“, nem csupán kortársaink, hanem az utódok előtt is.

2. Egyáltalában említés sem téesség azon visszavonásokról és személyeskedésről vagy az illetők neveiről a plebániái emlékkönyvekben, melyeknek a plebános akaratlan részese volt. A morál szerint a jótetteket az utczán kövekre kell fölvesetni, a sérelmeket azonban homokba kell imunk. Valamint a betűk csakhamar olvashatlanokká lesznek a homokban: hasonlóan a tapasztalt bántalom is hadd repüljön ki kevés vártatva emlékezetünkől. „Dimitte, ut dimitte-mini.“

3. Mellőzzük a felebbvalók, különösen a közvetlen előjárók fölött hangoztatott kedvezőtlen ítéleteket is. Egy és ugyanazon dolgot igen különféleképpen lehet fölfogni, köztben mindenik fél azt hiszi, hogy az a helyes, a mit ő védelmez. Azon hibákat, melyeket az ilyen vitás kérdések alkalmával „loquendo“ el szoktak követni, „scribendo“ ne örökítsük meg az utókor számára. Ugyan ki ne volna reá szorulva az olvasó kiméletes ítéletére, ha így járna el? Lehet ugyan, hogy egyik másik esetben kivételnek is van helye, „amicus Plato, magis autem veritas“ —, a kivétel azonban csak megerősíti a szabályt. A tapasztalat bizonyítja, hogy az előd ellen meghegyezett tollra az utód még hegyesebbel válaszolt. „In qua enim mensura mensi fueritis, remetiatur vobis et adiciatur vobis.“ A mondottak a felebbvalókra is vonatkoznak, valamint az egy és ugyanazon állomáson vagy a szomszédban működő pástortestvérekre és az egyes plebániái hívekre is.

4. Végre nem szabad semmi gyermekséget, illetlenséget sem beiktatni. A régiek történetműzsája, Clío: „a komoly“ melléknévvel tiszteltetett meg, és nem alaptalanul; a történet ugyanis mindig az élet tanítójaként szerepel, és mint ilyenhez sehogy sem illik, mikor a mokázás és nevetségesség terére téved. Az egyes följegyzéseknél vagy megjegyzések alkalmával előforduló ilyen tévedés mindig magára az íróra vetne árnyékot, és a „Stylus est homo“ elv értelmében kétes színben tüntetné fel őt. Jusson tehát a plebániái emlékkönyv kronikásának, midőn valamit följegyez, ez a gondolat mindannyiszor eszébe; évszázadok néznek le reád, vagyis munkádat évszázadok múltán nem annyira külső alakja után, mint inkább beltartalma szerint fogják megítélni. Tehát „bene, et ut historiae competit.“

Hogy az emlékkönyvbe annál kevésbé kerültesse belé az, a mi nem odavaló, nagyon ajánlatos, hogy ne esetről-esetre írjuk be az egyes dolgokat, hanem az arra méltókat följegyezgetve, csak az év végével mondjuk el sorra őket. Ez által azt fogjuk elérni, hogy a tollat nem a felindulás, hanem a biggadság fogja vezérelni. Legalkalmasabb idő erre a tél, különösen mikor már az évi számadásokat teljesen elkészítettük. Ekkor azután rendezzük a felgyült anyagot, és vezessük be tisztán, olvashatólag az emlékkönyvbe.

Megjegyzem továbbá, hogy az emlékkönyvben csak féloldalra kell írni a szöveget, hogy az üresen maradt oldalra a forrásidézeteket, kiegészítéseket és pótlásokat reá lehessen vezetni.

Vajha megszivelnék e jóindulatu figyelmeztetéseket, és azok az új plebániái emlékkönyvekben vagy a régiek folytatása

alkalmával vajha foganatosíttatnának: Az, ki így jár el, az egyes egyházmegyéket érdeklő speciális és általános történet szempontjából igazán bálara érdemes munkát művel. Van a szt. pölteni egyházmegyében egy plebános, ki ily alapon oly könyvet írt meg, mely nem kevesebb, mint ezer föliőlappal áll: ugyanezen egyházmegye egy másik plebánosának hasonló műve pedig hat föliő kötetre terjed, nem említve, hogy neve azokéi között, kik ez egyházmegye speciális történetével foglalkoztak, a lehető leggyakrabban elő szokott fordulni. Nincs valami nemesebb foglalkozás, mint ha a pap szabad idejét a hazai történelem művelésére fordítja, és minél kisebb az a terület, melyet kutatásai számára kiszemelt, annál nagyobb ösztönt nyerhet a munkára, s abban annál több élvezete leendő, mint hogy, legyen bár az csak egy plebánia területe, tanulmányai szinterén éi, küzd és működik. „Haec (studia) sunt deliciae meae mundanae,“ szokta volt mondani egy egyházi speciálista történétő, ki, és ezt is jól meg kell jegyeznünk egyuttal rendkívül lelkiismeretes lelkipásztor is volt vagyis a mellékest nem tette főfő dologgá.

Végül azon szavakra térek vissza, melyeket a rövid értekezés elé tüztem: „Quod vides, scribe in libro.“ A mit magad keresztül éltél, a mit félig vagy régen mult időkből plebániád területére nézve írásban és könyvben föltaláltál, az adott utasítások értelmében gyűjtsd egybe mind a plebániái emlékkönyvbe. Így eselekedvén szolgálataid leszel a tudománynak és Isten előtt is érdemeket fogsz szerezni, föl téve, hogy a jó szándék is egybe van kötve a munkáddal.

Végh K.

Egy koronázási epizód.

Pünkösöd szombatja volt.

Szép bimbónyitó napsugaraktól aranyos délután.

Nyírfás kerítésű rózsakert mögött állott az egyszerű indóház, melynek szerény perronja, vadszöllös árny alatt utasok rajától zsongott.

A vonat indulásra készen állt; jubileumi vendégek indultak az ország szíve felé.

Az egyik szülei kezét csókolta, a másik rokonát ölelte; itt jó barátok váltottak meleg kézzorítást, ott egy bété intézett édes anyjához érzésteli búcsúdodogást.

Már a második esengettyű-szó is elhangzott, az utasok beszálltak; lassankint megtisztult a tér, esendesség lépett újra a zaj nyomába; mindenki a búcsuzás hatása alatt állott némán, gondolatokban merülten.

Az ajtókat már zárni kezdé a kalauz, azonban egy gyászos nő még mind nem akart megválni kedves városától. nem tudott megválni lelke felétől, szíve gyümölcsétől.

Tétova tekintete, céltalan kapkodása elárulák abbéli nagy lelki habozását, hogy menjen-e vagy nem.

Özvegy volt, gyászos özvegy; korán árvaságra jutván, szilken, szegényesen, árva módra nevelkedett fel jó nagy-nénjének gondos szárnya alatt.

A családi élet boldogságáról, jótékonyág mezején honleányi tisztrol nem is álmodhatott, hiszen ő — szegény volt.

De Isten a szegények gyámola lévén adott ő neki is, mind sok másnak oly kincset, mely gazdagnál mindent lenéző göggé, önző megvetéssé fajul: szegénynél menyeyi áldás, földi szerencse.

Szép volt s így nem soká asszonyi kontytyal cserélte fel a szüzi pártát.

Csak pünkösdi királyság volt azonban boldogsága; férjét is elragadta a tél divatos betegsége, özvegy lett, újra árva, de nem szegény, hiszen egy kis fiacskája is volt, a romba dől boldogság viszfénye, jövőjének büfelejtő záloga, mostoha sorsának vigasztaló kincse.

Már a harmadikat is elesendíték, midőn mégis rászánta magát az utazásra.

Legyőzve a válás pillanatának gyötrő kinjait: forró esőket nyomott a nagynéne ölében mosolygó szöke jószág ártatlan homlokára és beült.

Mindezt hirtelen, mintegy bevárva a helyzet kényszerű voltát, a mint végezni szokta búcsuzását az érzékeny lélek, a vonat fűtőlt, az anya ablakából nézte könyes szemekkel gyermekét, a vonat még nem indult, az anya oda inté, még egyszer magához kérte, még egyszer keblére ölelte, szívéhez szorítá, aztán aztán

A vonat vigan dübörögni kezdett, pár esőkbintés, pár kendőlobogtatás és nem láthatá többé, pedig olyan szép, oly kedves volt és mintha ő is érezte volna a búcsuzás jelentőségét, tude arcán szokatlan pir sűtkérezett.

Baljóslatu ez a pirosság, nyomán rendszeren a halál sápadt gyászvirága sarjadoz.

De melyik anya gondol halálra, mikor állandó halvány-ság után szokatlan pirosságban játszik a gyermek piczinke arcája?

Egy sem, a valódi édes anya inkább gyermekével hal, csakhogy vele együtt — tovább élhessen.

Minél tovább haladt a vonat, annál nagyobb lett a távolság, annál nagyobb a távollét okozta fájdalom is. A vonat bement az éjszakába is, s a szegény asszony a belső fáradságtól elesigázottan mély álomba merült, álmának képe is volt, az ő távollévő kis fiának képe.

Azt álmodá, hogy most is oly piros, talán még pirosabb. Másnap aztán megérkezett az ország szívébe; egy pillanatra elbagyá az anyai aggodás, el a fájdalom: most is könyek hulltak szeméből, de örömkönyek, hogy itt lehet szülőföldjén, itt rövid örömeinek, hosszú árvaságának tüzhelyén. Ez azonban rövid volt, újra visszatért a rendes gyászos hangulat.

A vidéki jubilálókkal ment, igen, ő is jubilált.

Negyedszázaddal ezelőtt a nemzet a korona békecsókja közt búját a koronázási vigalmi zajába temette; e gyászos hölgy is jubilált; örömet, támaszát mindenét épen negyedszázadja, hogy befogadta, elnyelte egy rideg sírhalom.

A koronázási nap délutánján vitték ki atyját a temetőbe. Utításai, gondolom, igaz honfiakhoz méltó lelkesedéssel vettek részt az ünnepség minden mozzanatában: a gyászos nő is méltóképpen adózott édes apja szomorú emlékének.

Varrásból élt özvegysege óta s a mindennapi szűkség-

letek elől annyit megmenthetett, hogy ő is -- jubilálhasson ott fenn, az ország szívében.

Addig nem lehetett, hiszen korai árvaságban nevelkedék fel a vidéken nagynénje jó voltából, férjének pedig nem telt a hosszú utazásokra.

A diszmenet varázsa elbűvölé a kíváncsi nézőt, a nő feléje sem ment, hiszen atyja gyászmenetét juttatta volna eszébe.

Mindenütt kincs, pompa fénylett, az ő szemében is felragyogott e negyedszázados emlék keserű könyűje.

A főváros ezernyi lámpafény mesés világában úszott, ő is világított egyszerű mécsével ott künnt, az örökvárosban.

Az ország bérezei és római milliók „Te Deum“-át visszahangozák, e nő is elmondott egy halk „Nyugodjék“-ot.

Elhunyt nagyjaink szobrait babérokka, borostyánnal koszorúzták; az árvalány is nefelejces lombfűzrérel övezte édes apja névtelen fejfáját.

Midőn vidám arcu gyermekeket látott, elhagyott kis fiári gondolt, vajon nem sir-e utánna, vajon nem bús, nem beteg?!

Es a jubileumi ünnepélyességek lezajlódtak, kiki családja körébe visszatért; a nő is megkönyebbülve érezvén lelkét, vonatra ült, szeretett volna szárnyakat adni a legsebesebb vonatnak is, hogy haza repülhessen, mert kis fiával álmodott; újra pirosnak látta, szinte lázas pirosnak.

Az anyák álombeli sejtelve pedig, kik álmukban rengetni is képesek, rendszeren valóvá szokott változni.

A vonat haza érkezett, az utasok kiszáltak; ugyanaz a sokaság üdvözlé őket, mely utnak ereszté.

És újra csendes lett az indóház tere, csak a gyászos nő léptei hallatszottak, kit nem várt senki; nem volt ott a nagynépi, nem a néni ölében drága kis fia.

Egyszer csak egy szörnű gondolat villána cikázott agyán át; eszébe jutott álma, eszébe jutott gyermeke pirossága.

A városban épen harangoztak.

Futni kezdett, hosszú hajfűrtjei himbáltak a szélben, futott céltalanul, egyre kérdező öregtől és ifjutól: hol van fia, hol van fia.

Felelni senkitem tudott. Tovább szaladt, elért egy nagy ketbe, megkérde a fűszált, meg a köveket, de azok némán hagyták a szerencsétlent.

Végre megkönyörült rajta egy vén koldus: sok alamizsnát kapott tőle, illő volt halásan visszafizetni.

Elmondá, hogy csak menjen tovább, épen most vitték, de nem a jó nagynéne.

E perczen megszűnt a harangozás is.

Az anya robant tovább, tovább, egy dombtetőn kicsiny embertömeget látott, előttük egy borzasztó úr tátongott.

A tömegbe veté magát, a rideg göröngyökre, ziháló kebléből felsikoltva: oh drága kis fiam!

A szomorú kisérlet könyezve imádkozott, halkan, önmagában, csak a pap mondá még reszkető hangon: nyugodjék békeségben

Oh ti anyák, ha szokatlan pir mutatkozik kis gyermeketek arcán: utazni ne menjete!

Embery Árpád.)*

*) Felolvasta a f. hó 5-én tartott közgyűlésen.

Kisebb közlemények.

— **Elkeresztelési büntetés egyházmegyénkben.** 1398—1891. kh. sz. Itélet. Alcsernátoni rom. kath. lelkész ft. Tamás Dávid a k.-martonfalvi ev. ref. lelkész tks Czell Ignác által a Horváth Miklós ur és neje sz. Vadady Etelka urasszonyak 1890 évi november hó 24 én született leánygyermekének az édes anyja ev. ref. vallása folytán a rom. kath. vallásban történt megkeresztelése és az anyakönyvi kivonatnak kötelezett megküldésének elmulasztása miatt ellene tett panasa folytán és a nagyméltósága m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter ur 1890 évi február 26-án kelt 10.086 sz. rendelete alapján az ellene megindított kihágási eljárás befejezése után a terhére beszámítani kért kihágás vádjá alól felmentetik.

Indokok: Ambár vádolt Tamás Dávid rom. kath. lelkész ur beismerése, Horváth Miklós ur és Vadady Etelka urasszony szülők nyilatkozataik által kellőleg igazolva is van, hogy ezen szülőknek 1890. évi november 24-én született leánygyermekük, ki édes anyja Vadady Etelka, Horváth Miklósné urnő ev. ref. vallása folytán az 1868. évi LIII. t. c. 12. §. értelmében ev. ref. vallásnak tekintendő, nevezett vádolt lelkész ur által a szülők határozott kívánságára a rom. kath. vallás szertartása szerint kereszteltetett meg, miután a keresztelési aktus a törv. világos rendelkezése ellenére a gyermekeknek a hivatolt törv. intézkedéseitől eltérő más vallási jelleget nem ad, ezen egyházi funkciót teljesítő lelkész ellen a kihágás vádjá annál kevésbé állapítható meg, mert a nagyméltósága m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter urnak hivatolt és az eljárás alapjául venni kért 10086 sz. rendelet a lelkészeket az ilyen keresztelések teljesítéséért büntetendőnek nem rendeli. Minthogy azonban nevezett lelkész azért is panaszoltatott, hogy a keresztelési anyakönyvi kivonatot a fenti rendeletben előírt 8 alatt a kmarionfalvi ev. ref. lelkésznek nem küldötte meg, vádolt rom. kath. lelkész beismerte, de egyttal azon igazolása volt tekintetbe veendő, hogy ő ezen hivatalos kötelesség teljesítésére utasítva nem lett. Ugyanis a hivatolt magas miniszteri 10086 sz. rendelet a magyarországi törvény és rendeletek tára hivatalos kiadásában 1890. évi kiadv. 753. lapján olvashatólag 79 sz. a. a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 10.086 sz. alatt valamennyi egyházmegyei hatósághoz és törvényhatósághoz intézett rendelete „a keresztelési bizonylatok különös megküldése tárgyában“ czim alatt jelent meg és így feltehető, hogy a hivatolt rendelet értelmében az anyakönyvek vezetésével megbízott egyházi hatóságok megfelelő utasítás mellett járván el, ezek teljesítése, illetve megváltoztatás iránt közvetlen fellettes hatóságaiktól kell, hogy intézkedést nyerjenek.

A kézdi-orbai esperesi hivatalnak az ügyiratok közt lévő 146—1891 szám a. f. év márczius 16-án kelt hiteles és hivatalos értesítése az alcsernátoni lelkészhez, illetve anyakönyvi hatósághoz a fent hivatolt rendelet nem csak meg nem küldött, de az erdélyi rom. kath. egyházmegye főhatóságától kiadva nem lett; minél fogva vádolt rom. kath. lelkész ellen, ki hivatalos és egyházi működésében az erdélyi rom. kath.

püspök fenhatósága alatt áll, az anyakönyvek kezelése körüli utasításokat is onnan nyeri, minthogy az anyakönyvek vezetése a polgári hatóságok ügyködésén kívül esik, ezen hivatalos ténykedése miatt külön utasítás hiányában felelősségre vonható nem volt és a kihágás vádjá alól felmentendő volt. Kézdi-Vasárhelyt, 1891. decz. 25.

Gábor Péter, s. k. főszolgabíró.

Ezen itéletet a kézdi-mártonfalvi protestáns pásztor megfeleltette és a másodtoku hatóság 10 ft pénzbüntetésben marasztalt el, esetleg egy napi elzárásban. Jelenleg az ügy a belügyminiszteriumban van, hová én folyamodtam meg. Előre tudom a harmadfoku bíróság itéletét, mely így fog hangzani: „Fizess vagy tömlőz.“ Nem zugolódok, hanem megnyugszom sorsomon, boldognak érzem magam, hogy hitemért szenvedhetek. Megjegyzem, hogy ez az első eset Háromszék megyében, hogy a kath. pap a keresztesség szentségének kiszolgáltatásáért elítéltetett, daczára, hogy hitű paptársaim a febr. 26-iki rendelet ellenére lelkiismeretesen megkeresztelik a hozzájuk vitt, vegyes házasságból származott gyermekeket.

Tamás Dávid, plébános.

NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Irodalmi társulatunk** f. hó 5-én d. u. 4 órakor, a városháza tanácstermében tartotta Veszely Károly elnöklete alatt ez évi rendes közgyűlését, melyen a helyi és vidéki tagok — mondjuk meg őszintén — meglehetősen gyér számban jelentek meg. Veszely Károlynak lapunk első cikkét képező megnyitó beszéde után Zlamál Agost olvasta fel titkári jelentését, melyet jövő számunkban fogunk hozni. Miután a pénztári hivatalnak jelentése is tudomásul vétetett s neki elismerés mellett az 1891 évre való végleges felmentvény megadott, Embery Árpád és Bálinth György tartottak éljenzésekkel fogadott felolvasásokat. Végül a lapszerkesztő-bizottság lön megválasztva é. p. felelős szerkesztőnek: Zlamál Agost, — szerkesztőtársaknak pedig: Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő és Forster János.

— **A csik-menasági egyháztanács** lapunk útján mond leghálásabb köszönetet kegyelmes püspök Urunk Ő Excellenciájának, hogy a cs.-menasági templom renoválása költségeinek fedezésére 125 frtot méltóztatott adományozni.

— **A nagyváradi sz. László-centenáriumot** fényesen megülték. A napilapok ez ünnepe egyes momentumairól, a főpapok jelenlétéről stb. bő tudósításokat hoztak. Junius 26 án Te Deum, nagymise, körmenet volt sz. László ereklyéjével. 11 órakor a gimnázium dísztermében Nvárad város díszközgyűlése Bunyitay Vincze emlékbeszédével. Az emléktábla elhelyezése a sz. László templomon. Két órakor a város vendégei tiszteletére ebédet adott. Este a várost kivilágították. Junius 27-én. Nagy mise, Schlauch J. óriéz remek beszédet mondott. A Szt-László-társulat közgyűlést tartott. Este fényes néptünnepély a Rhédey-kertben. Junius 28-án.

Missió prédikációk, konferenciák. Diszelődés a szinkörben **Junius** 29-én. Steiner püspök egyházi szónoklatot tartott. Az összes vendégek részére Schlauch Lőrincz fényes ebédet adott a püspökfürdőben. — Nagyvárad városa az ünnepélyre arany és ezüst emlékermet vetett. Winkler József címzetes püspök, nagyváradai prépost-kanonok Szent László emlékéztére 20,000 ftos alapítványt tett, 6000 ftot a Nagybányán (szülővárosában) felállítandó gyermekmenedékház javára, 5000 ftot a helybeli szemináriumban felállítandó nyomdára, 3000 ftot Péterfillér alapra, 1000 ftot Sz.-László lovagszobrára, a nagyváradai figyermek-menedékháznál már régebben tett 6000 ftos alapítványt. Az ünnep alkalmából egész kis irodalom keletkezett, Babik J. már lapunkban ismertetett művén kívül, az összes kath. irányu lapok és folyóiratok ünnepi cikkeket hoztak, Bunyitay V. jeles történetudósunk megírta „Sz. László legendáját,“ Paszlavszky S. szerencsi lelkész is írt egy munkácskát Sz. László királyról, az Egri egyhm. közlöny érdekes közleményt hozott 11. számában Sz.-László király ünnepeiről, azok régi liturgikus szövegéről stb.

— **Ft. Betegh Imre** jubiláris áldozópap és gyergyóremetei plebános ugy saját mint pedig hivi nevében forró köszönétet fejezi ki ft. András József zetelaki esperes-plebánosnak, ki a tüzvész következtében károsultaknak „szép összeg pénzt“ kegyeskedett küldeni.

— **Halálozás.** Részvétellel vettük és közöljük a következő gyászjelentést: „Alattirtak égető fájdalommal tudatják, hogy László István gyergyóditói róm. kath. kántor-tanítót életének 80-ik, boldog házasságának 40-ik évében folyó év július hó 2-án reggeli 7 órakkor a halotti szentések áhitatos felvétele után az Úr magához szólította. A boldogult 62 évet működött az egyház és iskola szolgálatában; Ő a vallásosság, hazafiság, szerénység, alázatosság, és munkásság igazi mintaképe volt; Ő lelkiismeretesebb, legpontosabb kötelességtudó és teljesítő vala egész életében, kinél feltúlulhatóbb alig képzelhető. Benne a legszeretőbb, leggyengédebb férj, a leggondosabb édes és nagyatyja, a legbékésebb polgár és jóbarát hunyt el. Egész élete ártatlanságban telt el, ritka ember, ki oly önzetlenül öhajtaná mások boldogulását mint ő tevé, viszont szeretve és tisztelve is volt mindenkitől. Szébb emléket alig hagyhat ember hátra. A megboldogultnak drága hült tetemei f. év. július hó 4-én (hétfőn) d. e. 10 órakor fognak az engesztelő szt. mise-áldozat után a helyi köztetetőben örök nyugalomra helyeztetni! Isten angyalai vezessék be az Ő lelkét az örök boldogságba. Gyergyó-Ditró, 1892. július hó 2-án. A boldogultnak neje:

Kacsó Zsuzsána, gyermekei: Béla, m. kir. pénzügy fővigyázó és családja. Dénes, gy.-szárhegyi tanító és családja. István, gy. ditrói segéd kántortanító. Tekla, férjezett Józsa Sándorné, János, erd. egyhm. papnövendék, veje: Józsa Sándor, és családja, ditrói el. és polg. isk. tanító.“

— **Szerkesztői üzenet: Többeknek.** A pályázatok lapunkban való közzétételének díja 1 ft.

— **Pályázat.** A csik-mindszenti róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Ezen állomás javadalma következő: 1) 70 kalongya ős, 75 kalongya tavaszkepe. 2) 15 forint stóla. 3) 5 ft ospora, 4) sz. mise alapítványok után mintegy 3 ft 90 kr. 5) 36 terü puhafa, s ennek fölívátására szükséges napszám. 6) 40 véka féréjű szántó és 5 szekér szénát-sarjnt termő kaszáló, a község legelőin szabad legeltetés, 7) kényelmes lakás, mely áll két szoba- és kamrából; továbbá pince, sütőház, istálló, esűr, gabonás, sertésöl és két vete ményes kert az udvaron. — Kötelességek: a kántori teendők végzése, a mindennapi tanköteleseknek a III. osztálytól fölfelé, ugyszintén az ismétlő fiuknak tanítása. Pályázni kívánók kellő okmányokkal fölszerelt kérésüket f. évi július hó 24-ig alattirt iskolaszéki elnökhöz terjeszthetik be. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Csik-Mindszente, 1892. június hó 27-én, Kovács Simon, t. főesperes, plebános.

— **Pályázat.** A kolozsi róm. kath. egyháznál egy segéd-tanítói állásra, melylyel a sekrestyési és szükség esetén a kántori teendők is egybe vannak kötve, pályázat nyitattik. Évi járandósága: 1., Alólirt kántor tanítót 200 ft havi részletekben. 2., Az egyház pénztárából mint sekrestyének 50 ft. 3., Stolának felerése. 4., Egy szobából álló lakás. Pályázni akarók képezdei oklevelökkel és egyéb bizonyítványokkal ellátott folyamodványokat Püspök Úr Ő nagyméltóságához intézve f. 1892 évi Augusztus hó 1-ig alólirtoz beküldeni sziveskedjenek. Kolozs (Kolozsmegye.) 1892. június hó 26-án. Daczó József, kántor-tanító.

— **Pályázat.** A nagyszebeni róm. kath. főelemi fiúiskolánál megüresedett egyik tanítói állomásra pályázat hirdettek. — Évi fizetése — melyben a tandíj és fapénz is bele van számítva — közzépénzben 587, vagy esetleg 527 ft. Megkivántatik, hogy a folyamodók magyar és német tannyelvű főelemi tanítóságra képesítve legyenek. A kellően felszerelt folyamodványok f. évi Július hó 30-ig alulirt lelkészi hivatalnál benyújtandók. — Az állomás f. évi Szeptember hó 1-én okvetlenül elfoglalandó. Nagyszeben, 1892 évi Juliushó 3-án. A belv. róm. kath. lelkészi hivatal.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, FORSTER JANOS.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt.